

knowledge. / VP Trigger //Bulletin of Glukhiv national pedagogical University named after Oleksandr Dovzhenko. Series :Pedagogical science, vol. 27, 3-9.

6. Zverev I. D. Intersubject communications in the modern school./ I. D. Zverev, V. N. Maksimov – M.: Pedagogy, 1981. – 157 P.

7. Skatkin M. N. Problems of Modern Didactics. – M., 1980. – 296 p.

8. Vasilyeva S. V. Integration of learning content as a prerequisite for the improvement of professional training of specialists with secondary education / S. V. Vasilyev. – VIP. 2. – M. : Institute of higher school, 1990. – 32 p.

9. Goncharenko S. U. Ukrainian pedagogical wordlist. – K.: Lybid, 1997. – 375с.

10. Steshenko V. The Relationship of special subjects and its implementation in educational process of pedagogical Institute (based on technical disciplines, specialty 2120): abstract. dis. cand. med. sciences: 13.00.02 / U.V. Steshenko. – K., 1987. – 23P.

11. Kovalenko E. The Methodology of Professional Education: For stud. / A. E. Kovalenko; Ukr Acad. – H.: Publishing house NUA, 2005. – 324с.

12. Loginov M. I. The Using of Demonstration Test Crops for the Training of Students in Vocational Education. Problems, methods and scientific techniques of modern biological science and methods of teaching. Loginov N. With Garesa. Materials of Science Conference 25-26 October. 2012. – Hlukhiv NPU named after O. Dovzhenko, 2012. – P. 58-63.

УДК 378

Оксана Вікторівна Усок,

аспірант кафедри технологічної та професійної освіти
Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка,
e-mail: Ysok@i.ua

КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АНАЛІЗ БАЗОВИХ ПОНЯТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОЕКТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

У результаті аналізу наукової літератури з'ясовано, що сучасний фахівець має бути не лише підготовленим до майбутньої професійної діяльності, але і вміти самостійно орієнтуватися в потоці передових технологій, творчо підходити до вирішення професійних завдань на основі використання методу проектів. Формування проектної компетентності студентів дозволить подолати дисбаланс у підготовці майбутніх викладачів професійного навчання в системі вищої освіти. На основі проведеного дослідження визначено підходи до трактування поняття «проектна компетентність»; проаналізовано сутність та значення проектної діяльності, проектної культури, проектної компетентності для майбутньої професійної діяльності фахівців.

Ключові слова: майбутні викладачі професійного навчання; компетенція; компетентність; проектна компетентність; формування; підготовка.

Постановка проблеми. Інтеграція України в європейське та світове співтовариство, соціально-економічні та суспільні процеси, стрімкий розвиток ринкової економіки, що відображаються в суспільстві, вимагають модернізації системи вищої освіти взагалі та підготовки майбутніх викладачів професійного навчання зокрема. З огляду на сучасні тенденції важливим аспектом забезпечення подальшого розвитку системи професійного навчання має стати пошук сучасних шляхів удосконалення навчального процесу.

Дослідження тенденцій сучасного розвитку освіти у світі свідчать про широкомасштабне впровадження в педагогічну практику різних країн компетентнісно-

орієнтованої освіти, яка сприяє формуванню в студентів життєво важливих (ключових) компетентностей. Сьогодні компетентнісний підхід у навчанні не лише сприяє модернізації змісту освіти, а й доповнює ту низку освітніх інновацій і класичних підходів, що допомагають освітянам гармонійно поєднувати педагогічний досвід та реалізувати сучасні освітні цілі [6].

Аналіз світового досвіду організації компетентнісного навчання свідчить про доцільність використання проектних підходів до навчання фахівців у будь-якій предметній галузі [8].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему формування професійної компетентності висвітлено у працях Ю. Варданян, М. Дяченко, П. Зеєра, І. Зимньої, В. Наперова, В. Сластьоніна, А. Смирнова, В. Спиридона, Н. Чекальової, С. Шишова; особливості застосування технології проектного навчання досліджували вітчизняні й зарубіжні автори: В. Курок, Н. Загнибіда, Л. Кукса, В. Гузєєв, Є. Крюкова, Є. Полат, І. Чечель та інші; способи використання проектної діяльності для організації освітнього процесу вивчали Н. Пахомова, Є. Полат, В. Чечель; теоретичні засади розвитку проектної компетентності у зв'язку з проектним змістом діяльності висвітлено у розвідках В. Малкової, Н. Матяш, А. Володіної та ін.

Формулювання мети статті. У публікації ставимо на меті здійснити категоріальний аналіз базових понять дослідження проблеми формування проектної компетентності майбутніх викладачів професійного навчання на основі різноманітних підходів до сутності педагогічної, а також проектної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Поняття «компетентність» та «компетентнісний підхід» найбільше використовуються стосовно освітянської діяльності. Сучасні фахівці у галузі педагогіки та психології розглядають компетентність як володіння відповідними знаннями та здібностями, що дозволяють людині обґрунтовано судити про певну галузь та ефективно діяти в ній [16].

Ключовими поняттями компетентнісного підходу є компетентність. Компетентність – це вміння володіти певною компетенцією. У процесі тривалих наукових дискусій виділились чотири основні характеристики поняття «компетентність»: використання компетентності завжди відбувається у певному контексті (скажімо, у конкретній навчальній ситуації); компетентність завжди є результатом, вона характеризує те, що може зробити індивід, а не описує чи розповідає про процес, під час якого він набув цю компетентність (наприклад, учень не показує, що саме він уміє, а розповідає «я читав, я писав...»); для вимірювання здатності індивіда користуватися компетентністю потрібні чітко визначені та затверджені стандарти; компетентність є мірою того, що індивід може зробити у конкретно визначений час [7].

Як зазначає А. К. Маркова та низка інших учених, еталонні нормативні моделі професії й особистості містять опис об'єктивного змісту праці як зовні задану структуру діяльності та психологічну структуру діяльності та якостей особистості фахівця. Так, можна виділити нормативний професіоналізм і як ступінь його набуття – реальний професіоналізм. Т. М. Фоміна наголошує, що у професіограмі міститься «об'єкт праці (характеристики нормативної професійної діяльності) і суб'єкт праці (психологічні якості людини, необхідні їй для праці в даній професії)...» [7, с. 39], у кваліфікаційній характеристиці «конкретизується, що повинна знати, вміти, якими психологічними якостями володіти людина з різним кваліфікаційним розрядом» [7, с. 39]. Нормативний професіоналізм – це загальна характеристика вимог професій до людини, кваліфікація – вимоги професії до різного рівня виконання роботи.

У першому випадку професійну компетентність можна визначити як «характеристику конкретної людини, ... індивідуальну характеристику ступеня відповідності вимогам професії» [7, с. 31].

У сучасних умовах модернізації педагогічної освіти в контексті європейської інтеграції ключове значення має професійна компетентність педагога, що можна розглядати як своєрідну відповідь на проблемну ситуацію в національній освіті, що виникла внаслідок

суперечності між необхідністю забезпечити сучасну якість і неможливістю вирішити це завдання традиційним шляхом за рахунок подальшого збільшення обсягу інформації, що підлягає засвоєнню школярами. Як зазначає академік І. Зязюн, «критеріями оцінки результативності професійно-педагогічної діяльності вчителя є показники сформованості відповідної основи діяльності учня, які визначають здатність учня до самостійного керування власною діяльністю та самим собою як об'єктом» [12, с. 251].

У концептуальних засадах реформування середньої освіти поняття «компетентність» визначається як динамічна комбінація знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність. Ключові компетентності – ті, яких кожен потребує для особистої реалізації, розвитку, активної громадянської позиції, соціальної інклюзії та працевлаштування і які здатні забезпечити життєвий успіх молоді у суспільстві знань [13].

І. Зязюн зазначає, що зміст професійної компетентності – це знання предмета, методики його викладання, педагогіки і психології. Знання сучасного вчителя звернені, з одного боку, до дисципліни, яку він викладає, з іншого – до учнів, психологію яких мусить добре знати. Готуючись до уроку, вчитель обмірковує його зміст, методику, враховує особливості сприймання учнів певного віку, класу, власні можливості. Важливою особливістю професійних педагогічних знань є їх комплексність, що потребує від учителя вміння синтезувати матеріал для успішного розв'язання педагогічних задач, аналізу педагогічних ситуацій, що зумовлюють необхідність осмислення психолого-педагогічної сутності явищ, вибору засобів взаємодії. Розв'язання кожної педагогічної задачі активізує всю систему педагогічних знань учителя, які виявляються як єдине ціле [12, с. 32].

А. Маркова визначає основні сутнісні категорійні ознаки поняття «компетентність»: компетентність не зводиться до освіченості; компетентність є поєднанням психічних якостей, які дають змогу діяти самостійно і відповідально; основою суджень про компетентність є оцінювання та вимір кінцевого результату діяльності; компетентність є характеристикою окремої людини і виявляється у результатах її діяльності [9].

А. Маркова [9, с. 34], розглядаючи професійну компетентність, у своїй фундаментальній праці «Психологія професіоналізму» виокремила такі її види: спеціальна компетентність (володіння власне професійною діяльністю на достатньо високому рівні, здатність проектувати свій подальший професійний розвиток); соціальна компетентність (володіння спільною (груповою, кооперативною) професійною діяльністю, співпрацею, а також прийнятими в певній професії прийомами професійного спілкування; соціальна відповідальність за результати своєї професійної праці); особистісна компетентність (володіння прийомами особистісного самовираження й саморозвитку, засобами протистояння професійним деформаціям особистості); індивідуальна компетентність (володіння прийомами саморегуляції і розвитку індивідуальності в рамках професії, готовність до професійного зростання, здатність до індивідуального самозбереження, непадвладність професійному старінню, вміння організувати раціонально свою працю). Ми поділяємо погляди вченої, яка вважає, що сформованість названих вище видів компетентності означає зрілість людини в професійній діяльності, в професійному спілкуванні, в становленні особистості професіонала, його індивідуальності.

Базовим для наукового аналізу проблеми формування професійної компетентності фахівця вважаємо діяльнісний підхід, тим паче, що переважна більшість науковців пов'язує розвиток професійної компетентності з професійною діяльністю, та й сама категорія діяльності досить добре розроблена в науковій літературі [3].

Для формування професійної компетентності студентам необхідно усвідомлювати значущість своєї майбутньої професійної діяльності. Це сприятиме розвитку мотивації навчання, оволодінню основами педагогічної майстерності, професіоналізму, прагненню до професійної самоосвіти й самовдосконалення. Особливо актуальним це питання є для майбутніх педагогів, воно базується на всебічному врахуванні та цілеспрямованому розвитку

важливих для успішного опанування індивідуально-психологічних особливостей особистостей, цілеспрямованій дії на стимулюванні відповідних мотивів навчання, безперервному розвитку пізнавальних процесів та постійному вдосконаленні навичок і вмінь, що набуваються і згодом організуються в індивідуальний стиль діяльності. Таке управління індивідуальною навчальною діяльністю, спрямоване на оволодіння діяльністю, здійснюється за допомогою певних видів індивідуалізації (мотивувальної, регулювальної, розвивальної та формувальної) та адекватних способів і засобів організації навчального процесу [4].

В основу компетентнісного підходу покладено особистісно-орієнтовану й діяльну моделі навчання, у яких дослідницькі, творчі методи навчання відіграють провідну роль. Оскільки традиційне навчання передбачає, головним чином, запам'ятовування великої кількості інформації та мало часу відводить на розвиток творчої ініціативи студентів, то актуальною є потреба використання інноваційних педагогічних технологій, зокрема проектних.

В. А. Сластьонін окреслює модель професійної компетентності викладача як єдність його теоретичної й практичної готовності. Він об'єднує педагогічні вміння в чотири групи [14]:

- уміння «переводити» зміст об'єктивного процесу виховання в конкретні педагогічні завдання;

- уміння будувати і приводити у рух логічно завершену педагогічну систему: комплексне планування освітньо-виховних завдань; обґрунтований відбір змісту освітнього процесу; оптимальний вибір форм, методів і засобів його організації;

- уміння виділяти і встановлювати взаємозв'язки між компонентами і факторами виховання, приводити їх у дію;

- уміння оцінювати результати педагогічної діяльності: самоаналіз і аналіз освітнього процесу і результатів діяльності викладача; визначення нового комплексу домінантних педагогічних завдань.

У науково-методичній літературі поняття «проектна компетентність» трактують неоднозначно. Це складне інтегративне поняття, яке передбачає наявність здібностей розробляти і реалізовувати проектну діяльність. У контексті сучасної освітньої парадигми є складним особистісним утворенням. З одного боку, це пов'язано з проблемою власне розуміння понять компетентності, проектування в науковому знанні, з іншого – з проблемою визначення психологічних умов розвитку проектної компетентності як суб'єктної характеристики майбутнього фахівця. У зв'язку із цим на особливу увагу заслуговує розгляд і визначення змістових аспектів проектної компетентності як засобу, що дозволяє досягти позитивних результатів у процесі творення якісно нового рівня освіти, визначення організаційно-педагогічних умов, які забезпечать її розвиток й обґрунтування можливостей оцінювання з допомогою психологічних вимірювальних засобів [5].

Сутність проектної технології навчання – організація самостійної, пошукової, творчої діяльності студентів. Активізація навчально-пізнавальної діяльності та максимальне наближення її до життя – основні її завдання. Оскільки компетентнісний підхід і проектну технологію об'єднують схожі моделі навчання, то їх поєднання в навчанні є доцільним та ефективним.

Як відомо, у процесі реалізації проекту (як різновиду проектної діяльності) знання не лише набувають особливої міцності та усвідомлення, а й асоціативно пов'язуються з отриманим задоволенням, що стає стимулом (поштовхом) до нового пошуку. Пошук, у свою чергу, викликає нові асоціації, нові проекти. Освіта має охоплювати не тільки сукупність набутих теоретичних знань, а й поєднувати знання, вміння і навички, що здобуває особистість протягом усього життя і які допомагають у вирішенні життєвих проблем. Сутність цієї технології сучасні вчені вбачають у функціонуванні цілісної системи дидактичних засобів (змісту, методів, прийомів тощо), що адаптує освітній процес до структурних та організаційних вимог проектування. Таке розуміння проблеми потребує послідовного, системного вирішення певних проблемних ситуацій, які вимагають від студентів певних

розумових, дослідницьких та пошукових зусиль, набуття та вдосконалення вмінь публічного захисту продукту виконання проекту [11].

У сучасному освітньому середовищі важливість проектування як методу освіти і одночасно потенціалу людської особистості пов'язана з тим, що поступова заміна науково-технократичної орієнтації на ціннісно-сміслову самовизначення педагогів і пріоритет гуманістичної орієнтації стали підставою для пошуку шляхів оновлення освітнього простору, який відповідав би соціальному і державному замовленням і потребам усіх суб'єктів освітнього процесу.

Проектна компетентність педагога інтегрує управлінський, емоційно-особистісний, творчий компоненти, які відображають її сутність як професійно значущої, інтегративної якості особистості, що характеризується ступенем освоєння сукупності компетенцій, пов'язаних з розробленням проекту, оцінюванням педагогічних завдань у результаті виконання проекту, відбором засобів, методів і форм організації проектної діяльності відповідно до віку, індивідуальних особливостей, траєкторії навчання і т.д.

Проектна компетентність нерозривно пов'язана з проектною діяльністю і процесом проектування, проявляється в усвідомленні сенсу і значущості проектної діяльності, володінні спеціальними знаннями, вміннями і навичками, обґрунтованому виборі та оптимізації проектних рішень у разі їх багатоваріантності, наявності здатності застосовувати ці знання та вміння в конкретній професійній сфері. Проектна діяльність має власний зміст, що має на увазі широке перенесення засвоєваних знань у нові умови [2].

Поняття «проектна компетентність» в аспекті сучасної освітньої парадигми постає як складний феномен, що обумовлено розумінням її природи у двох вимірах: по-перше, розкриття сутності поняття «компетентності» в науковому знанні, по-друге, визначення педагогічних аспектів розвитку компетентності як суб'єктної характеристики людини. З огляду на це на особливу увагу заслуговує питання вивчення змістових аспектів проектної компетентності та обґрунтування можливостей оцінювання рівнів її сформованості за допомогою вимірювальних засобів [10].

Таким чином, проектну компетентність розуміємо як інтегративну характеристику суб'єкта діяльності, що виражається у здатності й готовності людини до успішного самостійного здійснення теоретичної та практичної діяльності щодо розроблення проектів та впровадження в усіх сферах професійної діяльності.

Зміст проектної діяльності, представлений у стандартах вищої освіти, передбачає розроблення стратегічних концепцій і проектів, керівництво проектною діяльністю, оцінювання якості й ефективності проектів. Таким чином, здатність виконувати на високому рівні проектні роботи є невіддільним компонентом проектної компетентності випускника ВНЗ, який повинен опанувати проектну діяльність на професійному рівні.

У контексті розвитку проектної компетентності ефективними методами навчання є напівактивні та інтерактивні, до яких відносять, зокрема, евристичний та дослідницький методи, адже саме вони дозволяють залучити учнів до активної навчально-пізнавальної діяльності.

Одним із важливих методів, що суттєво детермінує розвиток проектної компетентності студентів, вважаємо метод проектів – метод, в основі якого лежить розвиток пізнавальних, творчих навичок студентів, умінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, критично мислити.

У результаті аналізу проблеми формування професійної компетентності можна дійти висновку про певну суперечливість та багатоаспектність поняття «професійна компетентність», а також про специфіку професійної компетентності майбутніх викладачів професійного навчання.

Висновки. Проведений аналіз дозволяє стверджувати, що проектна компетентність є важливою складовою професійної компетентності майбутнього фахівця і може бути застосована для визначення його професіоналізму.

Проектна компетентність полягає у рівні готовності майбутніх фахівців до проектної діяльності, його індивідуальних здібностей до проектування і вмотивованому прагненні до самоосвіти, самовдосконалення і спрямована на розвиток культури мислення, поведінки, узагальнення досвіду професійної діяльності.

Традиційні методи навчання не дають можливості повною мірою ефективно розв'язати цю проблему. Тому доцільним є широке впровадження проектних технологій в освітній процес підготовки фахівців, а проведення відповідних науково-методичних досліджень є важливим завданням науковців і методистів.

Таким чином, можна стверджувати, що проблема формування проектної компетентності майбутніх викладачів професійного навчання на сьогодні є актуальною, оскільки вона відповідає потребам формування нової якості сучасної людини та розвитку творчої діяльності суб'єктів навчання.

Дослідження не претендує на вичерпне вирішення проблеми, що розглядається. Вивчення процесу формування проектної компетентності майбутніх викладачів професійного навчання в процесі професійної підготовки може бути продовжено в напрямі дослідження особливостей формування проектної компетентності зазначеної категорії фахівців у процесі їхньої професійної підготовки.

Список використаних джерел та літератури

1. Бірюк Л. Я. Формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя початкових класів у процесі професійної підготовки (психолого-педагогічний аспект): навчальний посібник / Л. Я. Бірюк. – К. – Глухів: РВВ ГДПУ, 2008. – 210 с.
2. Гузеев В. В. Планирование результатов образования и образовательная технология / В. В. Гузеев. – М.: Народное образование, 2000. – 240 с.
3. Дубасенюк О. А. Основи теорії і практики професійної і виховної діяльності / О. А. Дубасенюк. – Житомир: Житомир. держ. пед. ін-т, 1995. – 187 с.
4. Кіш Вайда Г. Особливості іншомовної текстової діяльності людини / Г. Кіш Вайда, В. Леган // Науковий національного університету: Педагогіка. Соціальна робота. – 2013. – № 26. – С. 91–93.
5. Ковальчук В. І. Розвиток проектної компетентності учнів / В. І. Ковальчук, Л. П. Литвин // Школа. – 2013. – № 12. – С. 53.
6. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.
7. Локшина О. І. Становлення компетентнісної ідеї в Європейській освіті / О. І. Локшина. – К.: Педагогічна думка, 2009. – С. 21–30.
8. Макаров А. В. Компетентностно-ориентированные образовательные программы вуза / А. В. Макаров, Ю. С. Перфильев, В. Т. Федин. – Минск: РИВШ, 2011. – 116 с.
9. Маркова А. К. Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М., 1996. – 308 с.
10. Матяш Н. В. Методика оценки проектной компетентности студентов [Електронний ресурс] / Н. В. Матяш, Ю. А. Володина / Психологические исследования: электрон. науч. журн. – 2011. – № 3 (17). – Режим доступу: <http://psystudy.ru>.
11. Пальчевский Б. В. Организационно-управленческая направленность проектирования современной образовательной среды / Б. В. Пальчевский // Техналогічна адукацыя. – Минск, 2012. – № 2. – С. 5–18.
12. Педагогічна майстерність: підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. – К.: Вища школа, 2004. – 286 с.
13. Нова школа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/08/21/2016-08-17-3-.pdf>
14. Сластенин В. А. Педагогика: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / В. А. Сластенин, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов; под ред. В. А. Сластенина. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 576 с.

15. Фомина Т. Н. Инновационные технологии преподавания иностранных языков в неязыковом ВУЗе / Т. Н. Фомина, Т. Г. Зеленова // Ярославский педагогический вестник. – 2003. – № 1 (34). – С. 39–47.

16. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. В. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58–64.

Оксана Викторовна Усок,
аспирант кафедры технологического и профессионального
образования Глуховского национального педагогического
университета имени Александра Довженко,
e-mail: Ysok@i.ua

КАТЕГОРИАЛЬНЫЙ АНАЛИЗ БАЗОВЫХ ПОНЯТИЙ ИССЛЕДОВАНИЯ ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОЕКТНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ

В результате анализа научной литературы установлено, что современный специалист должен быть не только подготовленным к будущей профессиональной деятельности, но и уметь самостоятельно ориентироваться в потоке передовых технологий, творчески подходить к решению профессиональных задач на основе использования метода проектов. Формирование проектной компетентности студентов позволит преодолеть дисбаланс подготовки будущих преподавателей профессионального обучения в системе высшего образования. На основе проведенного исследования определены подходы к трактовке понятия «проектная компетентность будущих преподавателей профессионального обучения»; проанализированы сущность и значение проектной деятельности, проектной культуры, проектной компетентности.

Ключевые слова: будущие преподаватели профессионального обучения, компетенция, компетентность, проектная компетентность, формирование, подготовка.

Oksana Usok,
a postgraduate of technological and vocational education,
department Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv
National Pedagogical University,
e-mail: Ysok@i.ua

CATEGORICAL ANALYSIS OF THE BASIC CONCEPTS OF STUDYING THE PROCESS OF FORMING PROJECT COMPETENCE OF INTENDING VOCATIONAL TRAINING TEACHERS

The analysis of the scientific literature found that a modern specialist should not only be prepared for future professional activities, but should also be able to use advanced technologies independently, to solve professional tasks creatively by means of project method. Forming students' project competence will overcome imbalances in preparing intending vocational training teachers in higher education. On the basis of the research the approaches to the interpretation of the concept «project competence of intending vocational training teachers» were defined; the content and importance of project activity, project culture, and project competence were analyzed.

Introduction. Taking into account the importance of implementing competence approach in higher educational system and insufficient studying the issue of forming project competence, in the article the basic concepts of studying the issue of forming intending vocational training teachers' project competence is categorically analyzed.

The purpose is to make categorical analysis of the basic concepts of intending vocational training teachers' project competence.

Research methods: scientific and methodical literature analysis, categorical analysis of basic research concepts.

Results. On the basis of the research it was determined that the forming students' project competence will overcome imbalances of preparing intending vocational training teachers in higher educational system. The features of the interpretation of the concept «project competence of intending vocational training teachers» were defined; the content and importance of the project activities are analyzed.

Scientific originality of the research results. The analysis of the scientific literature found that a modern specialist should not only be prepared for future professional activities, but should also be able to use advanced technologies independently, to solve professional tasks creatively by means of project method..

On the basis of the research project competence understand as an integrative characteristic of a person, resulting in the ability and readiness of a person to do successfully theoretical and practical activities in making projects (designs) and implementation them in all spheres of the professional activity.

Conclusions. A personality is formed and developed firstly in the activity and communication, conditions for which are created by means of project teaching methods, covering all spheres of educational activities – research, design, educational, teaching and administrative – in their complex relationships. The problem of forming vocational training teachers' project competence is important nowadays as it meets the needs of forming new quality of modern person and developing creative activity of future specialist.

Key words: intending vocational training teachers; competence; project competence; forming; preparing.

References

1. Biryuk L. Ya. Formuvannya komunikaty`vnoyi kompetentnosti majbutn`ogo vchy`telya pochatkovy`x klasiv u procesi profesijnoyi pidgotovky` (psy`xologo-pedagogichny`j aspekt): navchal`ny`j posibny`k V L. Ya. Biryuk. -K,- Gluxiv : RVV GDPU, 2008. – 210 s.
2. Guzeev V. V. Plany`rovany`e rezul`tatov obrazovany`ya y` obrazovatel`naya texnologiy`ya / V. V. Guzeev. – M. : Narodnoe obrazovany`e, 2000. – 240 s.
3. Dubasenyuk O. A. Osnovy` teorii i prakty`ky` profesijnoyi i vy`xovnoyi diyal`nosti / O. A. Dubasenyuk. – Zhy`tomy`r : Zhy`tomy`r. derzh. ped. in-t, 1995. – 187 s.
4. Kish Vajda G. Osobly`vosti inshomovnoyi tekstovoyi diyal`nosti lyudy`ny` / G. Kish Vajda, V. Legan // Naukovy`j nacional`nogo universy`tetu : Pedagogika. Social`na robota. – 2013. # 26. – S. 91-93.
5. Koval`chuk V. I. Rozvy`tok proektnoyi kompetentnosti uchniv / V. I. Koval`chuk, L. P. Ly`tvyn`n // Shkola. – 2013. # 12. – S. 53.
6. Kompetentnisny`j pidxid u suchasnij osviti: svitovy`j dosvid ta ukrayins`ki perspekty`vy` : biblioteka z osvitr`oyi polity`ky` / pid zag. red. O. V. Ovcharuk. – K. : «K.I.S.», 2004. – 112 s.
7. Lokshy`na O.I. Stanovlennya kompetentnisnoyi ideyi v Yevropejs`kij osviti / O. I. Lokshy`na. – K. : Pedagogichna dumka, 2009. – S. 21–30.
8. Makarov A. V. Kompetentnostno-ory`enty`rovannyye obrazovatel`ny`e programmy` VUZa [Tekst] / A. V. Makarov, Yu. S. Perfy`l`ev, V. T. Fedy`n. – My`nsk : RY`VSh, 2011. – 116 s.
9. Markova A. K. Psy`xology`ya professy`onaly`zma / A. K. Markova. – M., 1996. – 308 s.
10. Matyash N. V., Metody`ka ocenky` proektnoj kompetentnosty` studentov [Elektronny`j resurs] / N. V. Matyash, Yu. A. Volody`na / Psy`xology`chesky`e y`ssledovany`ya: elektron, nauch. zhurn. 2011. N3(17). – Rezhy`m dostupu: <http://psystudy.ru>.
11. Pal`chevsky`j B. V. Organy`zacy`onno-upravlencheskaya napravlennost` proekty`rovany`ya sovremennoj obrazovatel`noj sredy` / B. V. Pal`chevsky`j. My`nsk. «Texnalagichnaya adukacyya». 2012. No 2. S. 5-18.
12. Pedagogichna majsternist` : pidruchny`k / I. A. Zyazyun, L. V. Kramushhenko, I. F. Kry`vonos ta in. ; za red. I. A. Zyazyuna. – K. : Vy`shha shkola, 2004. – 286 s.

13. Proekt dlya obgovorenniya «Nova shkola» [Elektronnyj resurs] / Rezhy'm dostupu: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/08/21/2016-08-17-3-.pdf>

14. Slastenyn V.A. Pedagogy'ka: ucheb. posoby'e dlya stud. vyssh. ped. ucheb. zavedeny'j / V. A. Slastenyn, Y'. F. Y'saev, E. N. Shy'yanov; pod red. V. A. Slastenyna. – M. : Y'zdatel'sky'j centr «Akademya», 2002. – 576 s.

15. Fomy'na T. N. Y'nnovacy'onnye technology' prepodavany'ya y'nostrannykh yazykov v neyazykovom VUZe / T. N. Fomy'na, T. G. Zelenova // Yaroslavsky'j pedagogy'chesky'j vestny'k. – 2003. #1 (34). – S. 39-47.

16. Xutorskoj A. V. Klyuchevye kompetency'y' kak komponent ly'chnostno-ory'enty'rovannoj parady'gmy obrazovany'ya / A. V. Xutorsky'j // Narodnoe obrazovany'e. – 2003. No2. – S. 58-64.

УДК: 378:016

Оксана Валеріївна Земка,

аспірантка Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка,
e-mail: oksi_freude@ukr.net

КРИТЕРІЙ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті наведено результати аналізу науково-педагогічних джерел з проблеми формування підприємницької компетентності, розкрито її структуру, специфіку формування підприємницьких якостей та здатностей у майбутніх учителів технологій. На основі цього визначено критерії оцінювання сформованості підприємницької компетентності у майбутніх учителів технологій. Кожний критерій конкретизується показниками, що дають можливість точніше характеризувати встановлені рівні сформованості означеної компетентності. Узагальнено результати діагностування рівня сформованості підприємницької компетентності у майбутніх педагогів.

Ключові слова: підприємницька компетентність, майбутні вчителі технологій, критерії, показники, рівні сформованості підприємницької компетентності.

Постановка проблеми. Перспективи становлення та успішного розвитку як окремої людини, так і суспільства в цілому безпосередньо залежать від якості освіти. Людський потенціал – це домінуючий фактор будь-якого виробництва. Сучасний рівень розвитку економіки задає вектор освітнянській практиці на підготовку конкурентоспроможної в ринкових умовах особистості, наділеної індивідуальними та професійними якостями, що дають змогу розв'язувати задачі в усіх сферах життя та брати на себе відповідальність за результати власної діяльності.

Учитель технологій – це та людина, яка більше за інших наставників у стінах школи залучає дітей та підлітків до суспільно корисної праці, передає їм загальнолюдський трудовий досвід, формує спеціальні вміння та фахову етику, сприяє професійному самовизначенню учнів, адаптує їх до сучасних соціально-економічних умов, має можливість реально підготувати молоде покоління до організації та здійснення підприємницької практики.

Актуальність проблеми визначається необхідністю формування у майбутніх учителів технологій підприємницької компетентності, що обумовлює потребу в розробленні та практичному застосуванні сукупності критеріїв, уточнених показниками, для оцінювання рівнів сформованості у студентів цієї компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Специфіку компетентісного підходу в